

Adoptionsgrundlag Aabenraa Kommune

Adoptionsgrundlaget blev godkendt af Børne- og Uddannelsesudvalg den 7. marts 2022.

Indledning

Adoptionsgrundlaget for Aabenraa Kommune er udarbejdet for at sikre, at sager om anbringelser af børn og unge bliver screenet og vurderet med henblik på eventuel adoption med eller uden samtykke.

Vi har en formodning om, at omfanget kan blive mellem 2-4 børn om året.

Af **Serviceovens § 68 d** fremgår det, at kommunen i forbindelse med en afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1, eller § 58, hvor det må antages, at barnet eller den unge vil være anbragt i en længere årrække, skal kommunalbestyrelsen overveje, om hensynet til kontinuitet og stabilitet i barnets eller den unges opvækst taler for, at barnet eller den unge i stedet bliver adopteret.

Bestemmelserne om adoption uden samtykke har til formål at sikre børn, der ellers ville have været anbragt uden for hjemmet i en længere årrække, en mulighed for kontinuitet og stabilitet i de tilfælde, hvor det vurderes, at deres forældre er ude af stand til at varetage omsorgen for dem, og udgøre en stabil omsorgsrelation i løbet af barnets opvækst. Det er en meget indgribende foranstaltning, der stiller store krav til sagsbehandlingen.

Kommunen kan jf. Serviceovens § 13, stk. 7 modtage kvalificeret og specialiseret rådgivning fra VISO når der overvejes adoption uden samtykke.

En børnesag, som udvikler sig til en sag om adoption uden samtykke, vil begynde som en anbringelsessag efter serviceloven. Det er et krav, at der er grundlag for en anbringelse uden samtykke, før adoption uden samtykke efter Adoptionslovens § 9, stk. 3 og 4 kan komme på tale.

Lovgivningen på området er revideret og ændret flere gange, og senest blev der 1. juli 2019 indført en række forenklinger i sagsbehandlingen, der dog ikke ændrer ved betingelserne for at kunne indstille en sag til adoption uden samtykke.

Kompetencen til at træffe afgørelse er flyttet fra Familieretshuset til Ankestyrelsen, mens kompetencen til at beskikke advokater for parterne i disse sager er flyttet fra Familieretshuset til kommunen. Med loven indførtes som noget ganske nyt hjemmel til, at børn, der adopteres uden samtykke til andre end deres plejefamilie, placeres midlertidigt hos den kommende adoptivfamilie, når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om adoption uden samtykke. Dermed understøtter processen, at børnene placeres så tidligt som muligt i deres blivende familie.

Adoptionsgrundlaget beskriver den overordnede ramme for Myndighedsafdelingen i Børn og Familie i forhold til at indstille til adoption uden samtykke og tager udgangspunkt i:

1. Lovgivning
2. Sund Opvækst – Aabenraa Kommunes sammenhængende børne- unge og familiepolitik.

Lovgivning

Adoption uden samtykke beskrives i adoptionslovens § 9, stk. 2-4 og overordnet er der tale om tre typer af sager, der dog alle har som udgangspunkt, at adoption skal være til barnets bedste.

Af adoptionslovens § 7, stk. 1, fremgår det, at adoption af en person, som er under 18 år og umyndig, kræver samtykke fra forældrene. Såfremt forældrene eller forældremyndighedsindehaver ikke ønsker at give samtykke til en adoption, kan der bevilges adoption af barnet efter adoptionslovens § 9.

Adoptionslovens § 9, stk. 2 – særlige tilfælde, herunder glemte børn, forældres fornægtelse af barnet. Væsentlige hensyn til barnets bedste

Bestemmelsen er en opsamlingsbestemmelse. Det betyder, at den i praksis har til formål at favne de børn, hvor adoption vil være til deres bedste, men hvor hverken betingelserne i stk. 3 eller 4 er opfyldt. Bestemmelsen ses sjældent anvendt i praksis, da hovedparten af de børn, hvor der indstilles til adoption uden samtykke, er omfattet af enten stk. 3 eller 4.

Adoptionslovens § 9, stk. 3: børn – tryghed, stabilitet og kontinuitet ved adoptivfamilie

Omfatter de børn, hvor det kan sandsynliggøres, at deres forældre varigt er uden forældreevne og de derfor ikke er i stand til at varetage omsorgen for barnet. Kommunen skal vurdere, at adoption vil være til barnets bedste, fordi den sikrer barnet en tryk, stabil og kontinuerlig opvækst i en adoptivfamilie. Kommunen skal undersøge og sandsynliggøre, at forældrene er uden tilstrækkelig forældreevne og at denne utilstrækkelighed er varig. Endeligt skal kommunen redegøre for, at betingelserne for en anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2 er opfyldt. Altså udelukkende betinget af forhold hos forældrene, og ikke barnet.

Adoptionslovens § 9, stk. 4 – børn anbragt i og med stærk tilknytning til plejefamilie

Omfatter de børn, der er anbragt ved en plejefamilie og har været det i en længere periode, og hvor man vurderer, at barnet har opnået en så stærk tilknytning til sine plejeforældre, at den vil være skadelig for barnet at bryde.

Kommunen skal derfor vurdere, at adoption vil være til barnets bedste, fordi den sikrer barnet en tryk, stabil og kontinuerlig opvækst i sin nuværende plejefamilie og at et brud i den opnåede relation og tilknytning til denne vil være skadeligt for barnet. Kommunen skal, for at kunne vurdere dette, undersøge og dokumentere tilknytningen mellem henholdsvis barn, plejeforældre og biologiske forældre. Barnet skal være anbragt i en plejefamilie og det er kun denne plejefamilie, der kan adoptere barnet.

Endeligt skal kommunen redegøre for, at betingelserne for en anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58, stk. 1 er opfyldt. Det er således et krav, at der skal være grundlag for en anbringelse uden for hjemmet betinget i forhold hos forældrene eller barnet. Efter denne bestemmelse adopteres børnene af deres nuværende plejefamilie. Det foregår som en familieadoption og plejeforældrene skal derfor ikke godkendes som adoptanter.

Sagsbehandlingsforløb

Før en sag kan indstilles til adoption uden samtykke, skal kommunens sagsbehandlere udføre et grundigt dokumentationsarbejde.

Sagsgangen og de involverede aktører

Sager om adoption uden samtykke starter i barnets handlekommune, hvor forvaltningen indstiller til kommunens børn og unge-udvalg. Udvalget indstiller til Ankestyrelsen, der træffer afgørelsen – som herefter kan påklages til by- og landsret.

Af **servicelovens § 68 e stk. 2 og 3** fremgår det, hvad en indstilling til børn og ungeudvalget om adoption uden samtykke skal indeholde:

- Den børnefaglige undersøgelse, jf. § 50
- Handleplanen, jf. § 140
- En redegørelse for, at betingelserne for adoption uden samtykke efter § 9, stk. 2-4, i adoptionsloven er opfyldt
- Oplysninger om barnets eller den unges holdning til den påtænkte adoption, jf. § 6, stk. 1 og 3, i adoptionsloven
- Stk. 3. En indstilling om adoption i medfør af § 9, stk. 3 eller 4, i adoptionsloven skal endvidere indeholde en redegørelse for, at betingelserne for anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet i § 58, stk. 1, er opfyldt

Vurdering af forældreevne / manglende forældreevne i sager om adoption uden samtykke samt prognosevurdering (er tilstanden varig)

I sager om adoption uden samtykke er det helt afgørende, at både forældreevnen og prognosen er grundigt dokumenteret. Prognosen vurderer, om forældrene kan genvinde eller udvikle deres forældreevne, eller om de varigt er uden forældreevne.

I prognosevurderingen er det nødvendigt at inddrage hele forældrenes livsforløb, herunder relevante forældreevneundersøgelser og beskrivelser af forældrenes samvær med deres eventuelle andre børn. Det er desuden vigtigt, at kommunen belyser, om forældrene er blevet tilbudt relevant vejledning, støtte og behandling, om de har kunnet samarbejde om indsatsen og hvad den eventuelle effekt heraf har været.

Adoptionslovens betingelser er at forældremyndighedsindehaver "varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet"

Kommunen har ansvaret for at der udarbejdes undersøgelse af forældreevne samt prognosevurdering. Undersøgelse af forældreevnen skal altid udarbejdes af en autoriseret psykolog.

Krav til prognosevurdering – individuelt og afhængig af barnets alder

Eksempler (ikke udtømmende):

Svær, kronisk psykisk lidelse hos en forælder, hvor den psykiske lidelse medfører, at forælderen igennem en længere årrække har haft vanskeligt ved at drage omsorg for sig selv i dagligdagen.

Svære personlighedsforstyrrelser, eventuelt kombineret med langvarigt misbrug hos en forælder, der gør, at forælderen ikke stabilt magter at drage omsorg for sig selv i dagligdagen, eller hvor dagligdagen igennem en længere årrække har været præget af betydelig mangel på stabilitet.

Mental retardering hos en forælder, som gør, at forælderen ikke i daglig-dagen kan drage omsorg for sig selv og ikke har kognitiv kapacitet til at forstå og indleve sig i barnet.

Langvarigt misbrug, som medfører betydelig ustabilitet i evnen til at drage omsorg for sig selv.

En forælder som i relation til ældre børn har vist meget mangelfuld forældreevne inden for de seneste år, og hvor det ikke med støtte og behandling har været muligt at forbedre forældreevnen.

(Obs. på kvaliteten af samværet)

Vurdering af tilknytningen til plejefamilie jf. § 9 stk. 4

- Udgangspunkt: længerevarende anbringelser
- Vurdering af barnets relation til henholdsvis plejefamilien og biologiske forældre
- Barnets holdning til adoptionen
- Plejeforældrenes holdning til adoptionen
- Adoption gennemføres som familieadoption
- Faglig støtte til plejefamilien under sagens behandling

Pres fra omgivelserne

Adoption uden samtykke er en alvorlig og indgribende foranstaltning i en families liv. Der må derfor forventes et øget pres på medarbejdere fra Børn og Familie, familieplejekonsulenter m.fl.

Det kræver at man er i stand til at se barnets behov og perspektiv og dermed fokusere mindre på forældremyndighedsindehavers behov.

Sagsbehandlingskridt – skal vedlægges som bilag

Sagsbehandlingen i kommunen:

- Undersøgelse efter servicelovens § 50 gennemføres
- Kommunen vurderer, at adoption er bedst for barnet
- Forsøg på at opnå forældrenes samtykke
- Undersøgelse af forældrenes forældreevne gennemføres med inddragelse af specialist(er) (kun for adoptioner efter § 9, stk. 3.)
- Prognosen vurderes – blandt andet på baggrund af undersøgelserne af forældreevnen (kun for adoptioner efter § 9, stk. 3.)
- Tilknytningen mellem barnet og henholdsvis plejeforældre og biologiske forældre undersøges og vurderes gennem en tilknytningsundersøgelse (kun for adoptioner efter § 9, stk. 4.)

- Kommunen beskikker advokat til barnet og tilbyder advokat til forældre/forældremyndighedsindehaverne – og plejeforældrene hvis det er en indstilling efter § 9, stk. 4
- Kommunen indstiller til børn og unge-udvalget

Sagsbehandlingen i kommunens børn og unge-udvalg:

- Indkaldelse af sagens parter til et møde, herunder hvem der har ret til at udtale sig, jf. servicelovens § 68, stk. 2. Sagens parter er barnet, de biologiske forældre, indehaveren af forældremyndigheden, hvis det er en anden end forældrene, eventuelle plejeforældre samt advokater. Plejeforældre har altid ret til at udtale sig, men er kun parter i sagen, hvis det er adoption efter § 9, stk. 4
- Vurdering af indstillingen på møde
- Afgørelse i udvalget
- Børn og unge-udvalget indstiller til adoption uden samtykke og videresender deres indstilling til Ankestyrelsen

Sagsbehandlingen i Ankestyrelsen:

- Kommunen tilbyder advokat til parter, hvis de tidligere har takket nej
- Gennemgang af alt materiale fra kommunen
- Vurdering af dokumentationen
- Vurdering af adoption i forhold til barnets bedste
- Vurdering af, om barnets eget ønske og perspektiv er belyst
- Vurdering af, om formelle krav er overholdt
- Vurdering af plejefamiliens egnethed og om betingelserne for en familieadoption opfyldes, når der indstilles til adoption på baggrund af barnets tilknytning til plejefamilien i sager efter § 9, stk. 4
- Eventuel indkaldelse af barnet til møde
- Eventuel indkaldelse af forældrene til møde
- Afholdelse af samtale med plejeforældrene om adoption i sager efter § 9, stk. 4
- Vejlede biologiske forældre om retsvirkningerne af adoption

Sagens afgørelse og bevilling:

- Afgørelsen træffes af Ankestyrelsen

- Ankestyrelsen meddeler og udleverer skriftlig afgørelse til sagens parter
- Ankestyrelsen sender sagen til Adoptionsnævnet med henblik på matchning af barnet (kun § 9, stk. 3)
- Adoptionsnævnet påbegynder matchningsproces mellem barn og kommende adoptanter og matcher barnet med de bedst egnede adoptanter ud fra hensyn til barnets bedste og barnet placeres i midlertidig placering (kun § 9, stk. 3)
- Indbringelse af sagen for retten, hvis parterne kræver det
- Eventuel retsproces (byret og landsret) og endelig afgørelse ved domstol
- Ankestyrelsen udfærdiger og fremsender adoptionsbevilling
- Sagen er endeligt afgjort
- Der kan rettes henvendelse til Familieretshuset og ansøges om samvær (for sager efter § 9, stk. 3 kan der allerede ansøges om samvær i forbindelse med den midlertidige placering)